

Opisane powyżej niedociągnięcia nie przysłaniają też olbrzymiej ekscytacji i radości, które wywołuje ekspozycja. Z wielkim zadowoleniem należy przyjąć, że po wielu latach stała wystawa eksponatów ze zbiorów Gabinetu Monet i Medali Muzeum Narodowego może na nowo cieszyć zwiedzających. Bezapelacyjnie ekspozycja ma wielką wartość, tak w sensie duchowym jak i materialnym, dlatego powinna stać się obowiązkowym przystankiem każdego miłośnika numizmatyki, sfragistyki, falestyki i medalierstwa.

Mikołaj Ostrowski

Doktoraty i magisteria z numizmatyki

W dniu 7 listopada 2012 r. w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego odbyła się obrona pracy doktorskiej mgr Dobrochny Gorlińskiej. Praca, zatytułowana *Rola Żydów w mennictwie polskim w ostatniej ćwierci XII i w pierwszej połowie XIII wieku*, napisana została pod kierunkiem prof. Stanisława Suchodolskiego, a recenzowana przez prof. Hannę Zaremską i prof. Borysa Paszkiewicza. Zgodnie z tytułem, badania doktorantki nie ograniczyły się do perfekcyjnego rozszyfrowania komunikatów stempli monet i osadzenia ich w czasie i przestrzeni — czyli krytyki monety jako źródła — ale z tego źródła czerpią wiedzę. Ta zaś przede wszystkim dotyczy obecności i roli Żydów w Polsce przed XIII-wieczną kolonizacją. Ponieważ praca została wysoko oceniona przez recenzentów a egzaminy i obrona przebiegły efektywnie, Rada Wydziału wystąpiła do Prezesa Rady Ministrów o nagrodę dla dr Dobrochny Gorlińskiej.

W drugi poniedziałek Adwentu, 17 grudnia, w tym samym miejscu odbyła

się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Anny Zapolskiej. Dysertacja nosi tytuł *Znaleziska monet rzymskich z kręgu zachodniobałtyjskiego*, a jej opiekunem naukowym był prof. Aleksander Bursche. Rozprawę recenzowali: dr hab. Jarosław Bodzek z Uniwersytetu Jagiellońskiego i prof. dr hab. Jerzy Kolendo z macierzystej uczelni. A. Zapolska stworzyła nowy inwentarz znalezisk monet rzymskich na badanym obszarze, rekonstruując zespoły archeologiczne. Na tej podstawie odtworzyła kierunki i czas napływu tych monet oraz okoliczności ich ukrycia. Monety te zaś, to przede wszystkim mosiężne sesterte, które — zdaniem doktorantki — przybyły w wymianie za bursztyn i pełniły często funkcje dekoracyjne lub uległy przetopieniu jako surowiec. Prace A. Zapolskiej, zawierające cząstkowe wyniki jej badań, były publikowane m.in. w WN (LI, 2007, z. 2; LII, 2008, z. 2 — PNN VIII).

W Instytucie Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego w roku akademickim 2011/12 zostały obronione dwie prace magisterskie z zakresu numizmatyki. Dnia 27 czerwca 2012 r. Maciej Syty przedstawił pracę, *Monety ze stanowiska 4 w Gieczu*. Jest to szczegółowy katalog i interpretacja dużego, kumulatywnego zespołu monet ze zniszczonego stanowiska wczesnośredniowiecznego (osady zastąpionej przez cmentarz, następnie pola ornego), penetrowanego powierzchniowo wykrywaczami metalu pod kontrolą archeologów, ze zbiorów Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy. Po rozszerzeniu pracy o monety pozyskane podczas jej pisania, planowana jest publikacja książkowa nakładem Muzeum.

W miesiąc później, 31 lipca, Dragan Milutinović obronił pracę *Znaleziska monet rzymskich w rejonie bystrzycko-olawskim*. Magistrant, dysponując głównie pod-

stawą źródłową zgromadzoną w nowych publikacjach, starał się ją skonfrontować z historią zainteresowań starożytnych na Śląsku z jednej strony, a danymi archeologii okresu rzymskiego z drugiej.

Promotorem obu prac był prof. Borys Paszkiewicz, a recenzentami profesorowie Uniwersytetu Wrocławskiego: Krzysztof Jaworski pierwszej, a Artur Błazejewski drugiej.

Nowym Doktorom i Magistrom serdecznie gratulujemy.

red.

Powołanie Zespołu Studiów Numizmatycznych i pierwszy rok jego działalności

W myśl nowej ustawy o Polskiej Akademii Nauk komitety Akademii nie tworzą już komisji poświęconych różnym dyscyplinom i zagadnieniom, jak dotąd, a jedynie „zespoły problemowe”. Komisja Numizmatyczna Komitetu Nauk Historycznych przestała zatem istnieć. Komitet Nauk Historycznych kadencji 2011–2014 ukonstytuował się na początku 2012 r., a jego przewodniczącą, prof. Krzysztof Mikulski, zaproponował naszemu środowisku powołanie Zespołu Studiów Numizmatycznych przy KNH PAN. Okazało się to najkorzystniejszym wyjściem z tej nader niekorzystnej sytuacji, gwarantującym przede wszystkim dalsze wydawanie „Wiadomości Numizmatycznych” — teraz jako pisma samego Komitetu — oraz kontynuację posiedzeń naukowych, współpracy międzynarodowej i wreszcie działań organizacyjnych podejmowanych w imieniu polskiej numizmatyki. Z wdzięcznością tedy przyjęliśmy tę propozycję, a 29

marca 2012 r. Prezydium Komitetu Nauk Historycznych powołało do zespołu następujące osoby: dra hab. Jarosława Bodzka (Uniwersytet Jagielloński), dra Mateusza Boguckiego (Instytut Archeologii i Etnologii PAN, sekretarz), prof. dra hab. Aleksandra Bursche (Uniwersytet Warszawski), prof. dra hab. Mariusza Mielczarka (Uniwersytet Mikołaja Kopernika), prof. dra hab. Borysa Paszkiewicza (Uniwersytet Wrocławski, przewodniczący) oraz prof. dra hab. Stanisława Suchodolskiego (członka czynnego PAU). Istnieje możliwość rozszerzenia tego wąskiego składu w przyszłości.

Przez cały czas prowadziliśmy działalność naukową, zbierając się na czterech spotkaniach zwyczajnych i jednym nadzwyczajnym. Pierwsze posiedzenie odbyło się 24 lutego 2012 r. i było poświęcone nowym badaniom nad monetami polskimi Władysława Jagiełły. Michał Zawadzki z Zamku Królewskiego w Warszawie w referacie „Nowa typologia półgroszy Władysława Jagiełły” przedstawił wyniki swych wieloletnich badań, które doprowadziły do zasadniczej rewizji ustaleń Stanisławy Kubiakowej z 1970 r. W tym samym kierunku, choć inną drogą podążał Zbigniew Bartkowiak z Muzeum Archeologicznego w Poznaniu. Jego referat, zatytułowany „Półgroszki Władysława Jagiełły typu XI w świetle analizy statystycznej. Część II”, wykazał przede wszystkim zasadniczą niespójność tej grupy monet i jej pochodzenie z wielu niezależnych emisji.

Po miesiącu, 24 marca, zebraliśmy się ponownie. Program był tym razem mocno zróżnicowany tematycznie. Dr hab. Renata Ciołek z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego w referacie „Monety rzymskie w centrach hutniczych, czyli czym płacono za żelazo” przedstawiła nową koncepcję mechanizmu napływu